

Na kaj biti pozoren ob izbiri in odločitvi za poklicno pot?

Je bolje biti dober avtomehanic, ali slab zdravnik?

Veliko devetošolcev in maturantov dva meseca pred odločitvijo in izbiro poklicne poti še vedno ne ve, na katero srednjo šolo se naj vpišejo oziroma kateri študijski program naj izberejo. Velikokrat se s tem vprašanjem, bolj kot učenci in dijaki sami, ukvarjajo njihovi starši. Gre za otrokovo pot, ki jo bo vsekakor moral prehoditi on sam, zato je tudi najbolje in najbolj prav, da je ta odločitev in izbor poklicne poti njegova.

Vsakdo naj bi najbolje poznal samega sebe. Da dosežemo to spoznanje, se je potrebno pošteno in poglobljeno zazreti v ogledalo lastnega celostnega funkcioniranja, sposobnosti, spretnosti, veščin, navad, razvad, vrednot. V tovrstno »ogledalo« se mladi ne poglobijo radi in pogosto se ga celo izogibajo, saj jih nekako ne zanima najbolj, kdo pravzaprav so in ne čutijo potrebe po realnem uvidu samega sebe. Velika pričakovanja pa imajo od okolja (staršev, učiteljev, profesorjev), ki bodo gotovo poskrbeli, da bodo uspešni. Saj smo jih tako navadili in razvadili skozi leta.

Pri otroku je potrebno čim prej razviti delavne in učne navade, samoregulacijske spretnosti in veščine in spodbujati, da čim prej in čim uspešneje razvije izvršilne funkcije, kamor sodijo zmožnost odzivanja, delovni spomin, čustvena kontrola, delovne pobude, trajna pozornost, načrtovanje / prioritete, organizacija, obvladovanje časa, prilagodljivost, metakognicija, ciljna usmerjenost in obvladovanje stresa. Vse navedene vsebine, veščine in spretnosti so dragocena popotnica vsakemu otroku na področju šolanja, odraščanja in celostnega funkcioniranja doma in v šoli skozi celo življenje.

Kadar otrok sam sebe dobro pozna, kadar se zaveda svojih močnih področij in interesov, takrat odločitev za poklicno in študijsko pot ne bo več tako težka. Vsakdo naj in mora slediti svojim interesom, volji, željam, pričakovanjem, navadam in vrednotam. Hudo in narobe je, kadar le teh ni. Včasih mladi razmišljajo, da na svojo prihodnost pravzaprav nimajo (velikega) vpliva. Da temu ni tako, mu lahko pojasnimo njemu pomembni odrasli, ob katerih se otrok počuti varno in katerim zaupa. Vsakdo je kreator svoje prihodnosti, le cilj si mora zadati. Kdor nima cilja, se mu ni bati, da bi kam prišel. Cilji naj bodo otroku dostopni, realni in dosegljivi. Vsakdo pa do cilja pride zgolj in samo po svoji, unikatni poti.

Otroci dandanes premalo razmišljajo o sebi. Kaj vse znajo. Kaj vse zmorejo in premorejo. Premalo poznajo svoja močna in šibka področja in premalo izražajo svoje interese, želje po delu, ustvarjalnosti, raziskovanju, napredovanju, uspehu, zadovoljstvu. Nekako postajajo otopeli in predani vsakdanu. Čeprav predstavljamo šolo mnogokrat kot preveliko breme za mlade, jim kljub vsemu ostaja nekakšna »praznina«, ki jo zapolnjujejo z ekrani in ostaja jim »prazen čas«, ki ga ne znajo izkoristiti in zapolniti na kreativen in ustvarjalen način.

Včasih se kdo za poklicno in študijsko pot odloči zaradi starševskega »dobronamernega« nasveta, odločitve vrstnika... Navadno take poti ne pripeljejo do pravih ciljev. Odrasli (v šoli in doma) otroku lahko pomagamo le tako, da izhajamo iz njegovih spretnosti, sposobnosti, interesov, lastnosti, vrednot, želja, navad... Te naj bodo izhodišče pomembne odločitve zanj.

Zakaj bi morali vsi na gimnazije? Družba potrebuje dobre avtomehanike, frizerje, zidarje, krovce, kuharje... Seveda pa potrebuje tudi dobre učitelje, zdravnike, ekonomiste, inženirje, pravnike... Naj bo vsak dober in najboljši na svojem področju in pri svojem opravljanju delavnih nalog in obveznosti. Prešeren bi dejal: »Le čevlje sodi naj Kopitar...«

Dandanes se nobena poklicna in študijska pot ne konča z zaključkom šolske poti. Svoje znanje, spretnosti in številne veščine moramo razvijati in nadgrajevati skozi celo življenje. Zato nas

izobraževalni proces na različne načine in v različnih oblikah spremlja kontinuirano in vseživljenjsko na vseh poteh – delavnih in življenjskih. Kajti učenje je šolsko in življenjsko. Slednje nas nauči »lekcij«, ki mnogokrat ostanejo v nas zapisane globlje in pomembneje, kot določena učna snov.

Mateja Petric